

15-16 november 2017

Förebygg.nu

World Drug Report 2017:

Lavinartad
ökning av
opium
och kokain

Sidan 4

Trygghetstänk
viktigt för
stadsplanering

Sidan 3

Möt Staffan
– Årets
förebyggare

Sidan 10

Foto Sofia Sabel

12 SIDOR MED HÖJDPUNKTERNA FRÅN FÖREBYGG.NU I GÖTEBORG

"De påverkbara hälsoklyftorna ska slutas inom en generation"

Det är regeringens mål för folkhälsopolitiken. En hälsa som är jämnt fördelad bland befolkningen, där det inte är din bakgrund som avgör din hälsa eller hur länge du får leva. Det är en enkel tanke, som samtidigt är mycket kraftfull.

För vad skulle det innebära om vi uppnådde en jämlik hälsa, på riktigt? Först och främst är det såklart en ren rättvisefråga. Idag finns stora skillnader i hälsa mellan den som föds i ett fattigt respektive rikt hem. Att den sociala och ekonomiska miljö som en människa föds in i är så avgörande, för hennes liv måste ligga så nära definitionen för orättvisa som det går att komma.

Ingen människa väljer sin bakgrund. Målsättningen måste vara att ge alla människor en ärlig chans till ett hälsosamt, friskt och långt liv genom att fördela välfärdens resurser på ett någorlunda rättvist sätt. En politik för en bättre och mer jämlik folkhälsa, helt enkelt.

Men det finns mer som gömmer sig i regeringens vision. Som socialminister har jag utöver folkhälsopolitiken också ansvar för ett antal andra sakområden. Sjukvården är ett av dem.

Sverige har på många sätt en fantastisk sjukvård, men den står inte utan utmaningar.

Från regeringens sida genomför vi nu stora satsningar, inte minst för att ge personalen bättre förutsättningar. Men, ska vi klara de

ANNIKA STRANDHÄLL (S)
SOCIALMINISTER

Foto: Kristian Pohl/Regeringskansliet

långsiktiga utmaningarna behövs mer än rena resurser. Hälsofrämjande förhållningssätt ska vara en självklar del i all vård och behandling. Alla som kommer i kontakt med vården ska erbjudas råd och stöd om de har ohälsosamma levnadsvanor.

En viktig pusselbit i det arbetet är regeringens strategi för alkohol, narkotika, dopning och tobak. Forskning visar nämligen att levnadsvanor spelar en stor roll för risken att drabbas av många sjukdomar.

På cancerområdet är det särskilt tydligt. Så mycket som en tredjedel av alla cancerfall går att förebygga. Här måste vi alla dra åt samma håll. Från regering, landsting, länsstyrelser och kommuner, till civilsamhälle och näringsliv.

Från regeringens sida arbetar vi nu med flera förslag som vi vet kommer göra verklig skillnad. Bland annat kommer vi att lägga fram förslag för att ytterligare minska rökningen, bättre komma åt nätdrogerna och öka elevernas möjlighet till rörelse och idrott i skolan. Dessutom pågår ett större och mer strukturellt arbete för folkhälsopolitiken, utifrån den kommission för jämlik hälsa som regeringen tillsatte.

Ett framgångsrikt folkhälsoarbete handlar alltså både om ren och skär rättvisa och om att säkerställa en hälsofrämjande och långsiktigt hållbar sjukvård. En sådan utveckling tjänar vi alla på.

"Från regeringens sida arbetar vi nu med flera förslag som vi vet kommer göra verklig skillnad"

NOTERAT

Nytt deltagarrekor

Det var inte bara EU:s ledare som lockades till Göteborg i november. Förebygg.nu fortsätter att växa.

Årets upplaga drog över 700 deltagare från hela Sverige, vilket gör Förebygg till en av landets största mötesplatser för alla som arbetar med främjande och förebyggande verksamhet.

Missat nåt?

Du vet väl att stora delar av konferensen finns tillgänglig på webben?

Gå in på Förebygg.nu och leta dig vidare till Dokumentation. Där hittar du mängder av material från alla föreläsningar, seminarier och fokusspår.

Du kan också återuppleva flera av föreläsningarna i Draken via Kunskapskanalen och UR Skola - www.urskola.se.

Det går att bygga bort kriminalitet, men det gäller att tänka hela vägen. Hur kan en viss miljö användas – och hur kan den missbrukas? Genom att se alla användningsområden går det att göra våra gemensamma miljöer tryggare för alla.

Det krävs små förändringar för att det ska bli tryggare

En vanlig gata i stadsmiljö. Husen har inbyggda portar med tak över för att skydda för regn och rusk. Men så fort det blir mörkt går ensamma nattvandrare hellre mitt i gatan än håller sig till trottoaren.

– Och varför gör de så? Jo, för att det inte går att se om det står någon i porten innan du är framme vid den, men om du går mitt i gatan ökar siktinkeln och du hinner upptäcka om det är någon där. Vilket gör det till ett typexempel på en lösning som är tänkt att skydda, men i stället upplevs som en fara.

Det förklarar Thomas Pettersson, polis på avdelningen Verksamhetsstyrning och Analys i polisregion Väst. Han har

specialiserat sig på att identifiera trygga och otrygga miljöer och analysera vad det är som skapar en känsla av otrygghet. Och vad vi kan göra åt det.

– Inte många pratar om brott längre, vi

pratar om trygghet.

Och trygghet är en känsla vi förmedlar. Det handlar inte om faktisk trygghet, för det innebär säkerhet och är en helt annan sak. Men för att vi ska känna oss trygga krävs det egentligen ganska små förändringar.

Thomas Pettersson

Framför allt är det viktigt att ha med sig trygghetsperspektivet i stadsplanering och vid ombyggnader. Även relativt små förändringar kan göra

att en allmän miljö inte längre lockar till kriminella aktiviteter eller samlar stora grupper av tunga missbrukare på samma plats.

– Det kan till exempel handla om att

inte bara ha lampor längs promenadvägarna utan också en bit in i skogen så att du ser vad som händer

omkring dig. Eller att flytta bänkarna på ett torg så att inte alla sitter tillsammans utan i stället får sprida ut sig.

Ett annat exempel som konkret minskar kriminalitet är att vända garage och parkeringsplatser mot bostadshusen och inte lägga dem i enskildhet. På så sätt känner sig presumtiva inbrottstjuvar övervakade, och då avstår de hellre.

– Det här är egentligen ganska enkelt bara vi tänker logiskt när vi tittar på det. Jag brukar tänka på hur jag skulle använda den här platsen och hur jag skulle kunna missbruka den. Då blir det väldigt tydligt. ■

Foto Sofia Sabel

"Trygghet är en känsla vi förmedlar"

SEMINARIUM
Stadsplanering,
brott och trygghet

Produktionen av opium och kokain har ökat dramatiskt det senaste året. I Afghanistan har odlingen av opium, basen i heroin, ökat med 87 procent jämfört med förra året.

REKORDÖKNING AV OPIUM OCH KOKAIN

Det visar färsk siffror från FN:s organ mot droger och brott, UNODC, enligt vilka landets totala opiumproduktion nu uppgår till hisnande 9 000 ton.

– Det här är oroande siffror som innebär att marknaden på sikt kommer att flöda över av billigt heroin. Inte omedelbart, men med en fördröjning på något eller några år, och det är något som vi kommer att behöva följa noga, säger Chloé Carpentier, chef för drogforskningsavdelningen vid UNODC, som under Förebygg presenterade en snabb överblick över innehållet i FN:s drograpport, World Drug Report 2017.

Enligt rapporten har 250 miljoner människor i världen använt droger det senaste året. För 29,5 miljoner av dessa har det gått så långt att de upplever ett beroende som kräver behandling. Och opiater fortsätter att vara de substanser som orsakar flest skador.

Den ökade opiumproduktionen beror dels på en ökning av odlingsytan, men också på att odlingen effektiviserats. Enligt Chloé Carpentier finns det flera orsaker till utvecklingen i Afghanistan.

– En är det minskade stödet utifrån sedan de internationella styrkorna lämnat landet. Det har tillsammans med en svag regering gjort att talibanerna har kunnat utöka sina aktiviteter, och det här är något som riskerar att få betydande konsekvenser för västvärldens opiatmarknader, säger hon.

En annan källa till oro är den växande kokainmarknaden, som nästan uteslutande styrs av utvecklingen i Colombia. Efter att ha minskat under en tioårsperiod har kokaodlingen och framställningen av kokain skjutit i höjden under de senaste två-tre åren.

– Det fanns förhoppningar om att fredsavtalet mellan den colombianska

Foto Sofia Sabel

”Det här är oroande siffror som innebär att marknaden på sikt kommer att flöda över av billigt heroin”
Chloé Carpentier

regeringen och Farc-gerillan skulle kunna stoppa den här ökningen. Men så har det inte blivit. Tvärtom har den ökat igen, med 50 procent på bara ett år, och det märks redan på de nordamerikanska och europeiska marknaderna, säger Chloé Carpentier.

Rapporten pekar också på en fortsatt geografisk spridning av narkotikarelaterade skador. Tidigare har de främst varit lokaliserade till platser där produktionen och konsumtionen sker. Nu förekommer de i större utsträckning även längs distributionsvägarna, för både

heroin och kokain. Till exempel har en mängd nya marknader uppstått längs heroinets transportvägar från Afghanistan och Pakistan, och via Afrika.

– Det här är illa eftersom det drabbar länder med bristfälliga sjukvårdssystem, där man redan brottas med en rad hot mot folkhälsan. Det här är ett ytterligare argument för att vi måste bli bättre på att ta ett helhetsgrepp på problemet genom hela distributionskedjan. Det handlar om att dela på ansvaret, och det är också en syn som delas alltmer inom det internationella samfundet, säger Chloé Carpentier.

Vill du veta mer!

✓ World Drug Report 2017 i sin helhet finns att ladda ned via UNODC:s hemsida – www.unodc.org/wdr2017.

FÖRELÄSNING

Narkotika och hållbar utveckling

Män står för ojämförligt mest våld och är också de som råkar ut för mest våld. Men medan männen ofta utsätts utomhus av andra män, drabbas kvinnor oftast på den plats där de borde känna sig som säkrast. Inomhus, av någon de känner.

"Ingen föds våldsam – man fostras till det"

Män fostras redan från födseln att tåla våld, och förväntas också att använda våld. Det är en del i en outtalad strävan att bli sedd som en "manlig" man. Men ingen föds ju våldsam. Vi fostras till det i en miljö där det procentuellt sett är fler män som använder våld, säger Katarina Björkgren på länsstyrelsen i Västra Götaland.

Hennes ansvarsområde är mäns våld mot kvinnor, från sexuella trakasserier av det slag som kommit upp i anslutning till #metoo-kampanjen, till våld i nära relationer.

– De flesta har säkert tänkt eller hört någon undra: jamen, varför går hon inte bara? Men att leva i en relation med våld är oerhört komplicerat. Våldet är cykliskt

och relationen pendlar mellan kärlek eller någon form av beroende, försoning och våld.

Jakten på att uppfattas som en riktig man, som tränar, är muskulös och har

SEMINARIUM

Maskulinitet, dopning och kopplingen till våld

ett maskulint yttre driver många till att ta hjälp av anabola androgena steroider (AAS), som bygger upp musklerna och utvecklar de manliga karaktärsdragen.

Från att tidigare ha förekommit främst inom idrottsvärlden förekommer missbruk av anabola steroider nu överallt och i alla åldrar.

– Vi har en mycket större press på oss idag. Ytan är viktig och mitt utseende är mitt varumärke, och på ett sätt belönar vårt samhälle också muskler. Det ses som att man är dedikerad och arbetar hårt

för att få de här musklerna, säger Annica Börjesson på Dopingjouren, vid Karolinska universitetssjukhuset i Stockholm.

Dit vänder sig många personer som använder olika preparat. Men även anhöriga och kvinnor som lever med män som dopar sig hör av sig. Bland vittnesmålen finns beskrivningar av aggressivitet, våldsamhet, påtvingade sexuella handlingar, isolering från omvärlden, förtryck och manipulation. Vissa upplever att deras män inte längre är samma person, utan att de har blivit känslökalla och har kraftiga humörsvingningar.

– Man kan inte säga att alla som tar AAS blir aggressiva eller våldsamma, men det finns helt klart personer som går åt det hållet. Men personen som missbrukar kanske inte alls tycker att han har förändrats, säger Annica Börjesson. ■

• Vad tar du med dig från konferensen?

MARTIN BENGTSSON
FRITIDSLEDARE, MÖNSTERÅS

– Jag tycker att det har varit intressant att träffa kollegor från olika verksamheter och professioner som jag inte hade träffat annars. Föreläsningarna har varit bra, men jag skulle vilja se lite fler exempel från verkligheten, med konkreta tips på vad vi som lyssnar kan göra.

ANNIE KUUSELA
UNGDOMSARBETARE UNGDOMS-
TEAMET, LAHOLM

– Jag har blivit påmind om att det kan vara ganska enkelt att förändra något till det bättre, om vi är mer uppmärksamma i vardagen. Att ganska små saker kan göra stor skillnad. Därför är det viktigt att vara uppmärksamma på hur våra ungdomar mår.

MARIA BERGSTRÖM
SOCIALSEKRETERARE INOM FÄLTVERK-
SAMHETEN, SKELLEFTEÅ

– För mig var det första gången på en sådan här konferens och jag tycker det är bra att man tar ett samlat grepp på det här sättet. Vissa punkter var jättebra medan andra kanske inte gav lika mycket som jag hade hoppats på. Särskilt intressant var det att höra om cannabisutvecklingen, eftersom det är något som ligger väldigt nära oss just nu.

ALBIN DAHLSTRÖM
FOLKHÄLSOPLANERARE, LANDSTINGET
VÄSTERNORRLAND

– Det var första gången jag var med och jag har lyssnat en hel del på olika forskning om äldre personer och alkohol. Det är kanske inte så mycket jag kan göra något konkret med i mitt arbete, men vi har en större grupp äldre här än genomsnittet i Sverige, så det är väldigt aktuellt för oss. Så jag ska fortsätta följa vilken forskning det finns på fältet, som en omvärldsbevakning.

PER BLANK
UTVECKLINGSLEDARE FOLKHÄLSA,
BORÅS STAD

– Första intrycket var att det är oerhört välorganiserat och väldigt givande överlag. Sedan var torsdagens spår med Hälsofrämjande skola väldigt bra, mycket bekräftande och också en hel del nytt. En bra blandning överlag, mycket bra nivå och mycket vetenskap, det gillar jag. Och så bra med kulturinslag, det var en väldigt fin avslutning.

SARIKA GRANSTRÖM
LILJEGREN
BEHANDLARE, KUNGSÖR

– Jag tyckte om mångfalden i utbudet. Det finns ju olika saker som tilltalar olika arbetsområden, som skola, socialtjänst eller vad man nu arbetar inom. Jag tror att det är väldigt positivt att åka tillsammans som vi gjorde, flera personer från olika verksamheter, så att vi har upplevt samma saker och kan fortsätta arbeta utifrån alla nya intryck när vi kommer hem igen.

EMMELIE BERGGREN

ANDT-STRATEG, SANDVIKEN

– Jag tycker om att man sätter in ANDTS i ett större sammanhang. Många man möter tror att drogförebyggande arbete handlar om att ta in en föreläsare på skolan som talar om hur farligt det är med droger. Men om det var så lätt skulle det ju inte finnas några problem någonstans. Det viktiga drogförebyggande arbetet ligger ju på andra områden, som att främja psykisk hälsa eller att få in ungdomar på arbetsmarknaden.

Figge för en tobaksfri skoltid

Gosedjuret Figge är plötsligt ute på egna äventyr på kongressgolvet. Men skaparen, grafiske formgivaren och hälsopedagogen Björn Grundström från Hälsoäventyret i Region Uppsala, ser mest glad ut.

Det visar sig att Figge gärna ger sig ut på egna äventyr (se hemsidan

www.figgesresa.se) men hemma i Uppsala frontar gosedjuret en hel kampanj.

– Figge är ett verktyg för att arbeta med barn och unga om tobaksfrihet. Vi har skapat ett skolpaket där vi har vänt på hela tänket och utgår från sloganen "Tobaksfri skoltid – självklart, eller hur!".

178 skolor i region Uppsala har fått en resväska med arbetsmaterial och en egen Figge, med det uttalade målet från regionen att kunna garantera en tobaksfri skoltid. ■

Aningen trångt

Jacka, halsduk, vantar och ett och annat paraply kändes nödvändigt för den som ville lämna konferensen för en stund – eller gå hem för dagen. Därför blev trängseln i garderoben stundtals stor, då alla hade samma mål vid samma tillfälle. ■

Foto Sofia Sabel

BRÅ-samordnare med reflexer

CAN:s monter bjöd på information om metodmaterialet ANDT på schemat. Dessutom gavs tillfälle till lek tillsammans med CAN:s rastvakter Kristofer, Birgitta och Jimmie. Reflexer flög hit och dit, och en deltagare stack ut ordentligt i CAN:s montertävling. Grattis säger vi till Anna Nordin, BRÅ-samordnare i Kristianstads kommun, som vann två biljetter till Way Out West! Mer om ANDT på schemat hittar du på and.t.drugsmart.com. ■

Discot i Drakens foajé mottogs väl. Kan vi hoppas på en fortsättning 2019?

Seminariepassen inbjöd som vanligt till eftertanke, reflektion och viss munterhet.

Under Förebygg gavs många chanser till glada möten – med både nya och bekanta ansikten.

Leena Haraké från KSAN smällde Trivselgerillans ballonger så att gummiaresterna yrde och fick lön för mödan. Budskapet på hennes lapp löd: "Du är viktig".

Sittning. Stämningen var på topp när festdeltagarna

Händerna i taket. För vem kan säga nej till att vara med på en groupie?

tog plats vid borden i den uppdukade kongressen.

Fotboll utan Fylla lyckad satsning

Nya siffror från projektet Fotboll utan Fylla visar att andelen kraftigt berusade personer har sjunkit med 40 procent jämfört med förra året i samband med att AIK, Djurgården och Hammarby spelat allsvenska fotbollsmatcher. Och många fler har nekats inträde på arenorna Tele 2 och Friends och stoppats från att köpa alkohol inne på arenorna.

Projektet lanserades i början av året av IQ och STAD som tillsammans med fotbollsklubbarna AIK, Djurgården och Hammarby arbetar för att minska andelen kraftigt berusade personer i samband med matcherna.

Bland insatserna ingår bland annat en anpassad utbildning i ansvarsfull alkoholserving till krogpersonal utanför arenorna samt till serveringsansvariga och entrépersonal vid respektive arena.

Sammanlagt blåstestades 2 514 besökare på Tele2 Arena och Friends Arena i samband med åtta allsvenska matcher under fotbollssäsongen 2017.

Dessutom genomfördes studier av utskänkningsen, där skådespelare agerade kraftigt berusade. Skådespelarstudien visar att andelen personer som nekats inträde på arenorna ökat med 154 procent och andelen kraftigt berusade personer som nekats att köpa alkohol inne på arenorna ökat med 78 procent jämfört med 2015.

– Att vi redan efter så pass kort tid kan se så stora förändringar är otroligt roligt. Det tyder på att sättet vi och övriga inblandade i Fotboll utan Fylla jobbar fungerar, säger Johanna Gripenberg, sektionschef på STAD.

NOTERAT

En tung pippi

"Flyttfågeln är väldigt tung, jag håller den så länge." Det påpekade prisutdelaren Annika Andersson från CAN när vandringspriset delades ut under onsdagsförmiddagen i ett närmast fullsatt Draken. Vår gissning är att Marita Bertilsson från Norrtälje kommun som tog emot priset uppskattade att inte behöva balansera blomsterkvast, diplom, flyttfågel och mikrofon under tacktalet. I stället löste det hela sig på smidigast möjliga sätt.

CAN:s pris för Årets förebyggare 2017 går till drogpreventionsprofilen Staffan Hübinette.

Staffan tar priset

Det var en glad och mycket hedrad pristagare som fick ta emot priset i samband med Förebygg.nu i Göteborg.

– Jättekul! Det är ett erkännande av det jag har hållit på med i alla år och kan säkert göra det lättare att nå ut i det fortsatta arbetet, säger Staffan Hübinette, författare och lärare i socialpedagogik och drogprevention på Tollare folkhögskola och en av de drivande krafterna i Riksförbundet Narkotikafritt Samhälles projekt Narkotikafri skola.

Han har genom åren skrivit ett flertal böcker om prevention och anlitas flitigt som föreläsare, utbildare och konsult för gymnasieskolan kring policyfrågor och handlingsplaner när det gäller droger, drogtestning och åtgärder.

Enligt juryn har årets förebyggare genom att kombinera teori, forskning, lagstiftning och praktik "lyckats skapa förändringar i grundläggande verksamheter inom narkotikafältet". Han "har bidragit till ett nytt perspektiv i det förebyggande arbetet inte minst inom skolans värld genom att ta in arbetsmiljö och miljöinriktad prevention och därmed arbetat fram en ny preventionsmodell".

– **Inom skolan finns** en stor osäkerhet om vad man kan, får och bör göra. Det handlar dels om vilka preventionsinsatser man ska göra, och dels om hur man ska agera när något faktiskt händer. Där finns det stora brister idag, säger Staffan Hübinette.

Enligt honom rör det sig inte om någon

Foto Sofia Sabel

Årets förebyggare Staffan Hübinette (mitten) efterlyser en diskussion om skolans och elevhälsans ansvarsområden för att förbättra det drogpreventiva arbetet i skolans värld. Här flankerad av Marita Bertilsson, chef för Trygg i Norrtälje kommun, som tog emot priset för Årets förebyggande kommun och Markus Heilig, som fick Årets drogforskningspris.

brist på vare sig kunskaper, resurser eller system. Problemen ligger på systemnivå, där en av de viktigaste frågorna gäller relationen mellan skolan och socialtjänsten.

– Skolan hamnar ofta i ett vakuum när man uppmärksammar elever som har problem och man enligt lag är skyldig att göra en orosanmälan. I de flesta fall vet skolorna inte vad som händer efter det, vilket gör att en elev som fått en orosanmälan på sig mycket väl kan vara tillbaka i skolan dagen därpå, utan att skolan har en aning om ifall eleven fortsätter använda droger, säger Staffan Hübinette.

Hans lösning är att ta fram bättre

policyer, handlingsplaner och rutiner och därmed skapa en praxis för hur skolorna ska agera och hur samarbetet mellan skola, elevhälsa och socialtjänst bör fungera. Och på de skolor han arbetat med har man kunnat se avsevärda förbättringar.

– **Det handlar mycket** om i sig ganska enkla praktiska lösningar för att få fram rutiner som fungerar. Men de gör stor skillnad. Det är också viktigt att rektorer tar sitt arbetsmiljöansvar. Ingen annan arbetsplats skulle acceptera att man har en medarbetare som håller på med droger utan att man tar tag i det.

Alla vinnare

CAN:s pris för alkohol- och drogförebyggande arbete delas i år ut för sjunde året. Juryn för 2017 har bestått av representanter från CAN, IQ, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Sveriges landsråd för alkohol- och narkotikafrågor, (SLAN).

Årets vinnare är:

✓ Årets förebyggare

Staffan Hübinette, författare och lärare i socialpedagogik och drogprevention, Gustavsberg. Priset består av ett diplom och 25 000 kronor.

✓ Årets förebyggande kommun

Norrtälje kommun: "en kommun som uppnår höga poäng i Preventionsindex och som har en

bra policy för det ANDT-förebyggande arbetet". Priset är ett vandringspris i form av en fågel, skapad av konstnären Nina Svensson.

✓ Årets drogforskningspris

Markus Heilig, professor i psykiatri och beroendeforskare, Linköping. Priset består av ett diplom och 25 000 kronor.

Finstämnda låtar med drabbande texter avslutade årets Förebygg, då artisten Joel Alme i ett scensamtal varvade sånger från albumet Flyktligan med personliga berättelser från en barndom med missbruk och kriminalitet nära inpå.

Berättelser från hjärtat

I samtal med socionomen Peter Molin, som arbetar med Göteborgs stads satsning Jämlig stad, berättade han om nära som drabbats av alkoholmissbruk, kriminalitet och för tidig död.

– Min mamma kommer från ett alkoholhem och har bott på barnhem och min pappa drack och försvann. Hemma var det mamma och syrran och jag och senare min styvfar och där var det tryggt och bra, men det var som en bubbla. Utanför var allt hotfullt, säger Joel Alme.

Särskilt drabbande är berättelsen om hans två närmaste barndomsvänner, kusinerna som tog livet av sig och bästa vännen som stal en bil och körde ihjäl sig. Båda var 19 år.

Genom att spela en handfull låtar från Flyktligan (2015) går han in på djupet med sina personliga upplevelser. Sångernas jag-personer är just olika nära vänner eller familjemedlemmar som det gått riktigt illa för.

– **Till den här skivan** har jag tagit reda på allt jag kan om min familj och berättat deras historia. För ett svek kommer ofta från ett annat svek. I min familj handlar det om fäder som flyr från sina egna familjer. Men jag vill inte leva med den ångesten utan visa förståelse. Det är enda vägen tillbaka. Det är klart man blir förbannad, men sedan gäller det att förlåta. För sin egen skull.

För Joel själv var det på många sätt

hockeyn som blev räddningen. Där fick han utlopp för sin frustration och sin oändliga energi och framgångarna med Frölundas juniorlag byggde upp självförtroendet.

– Man vet inte att man håller på att rädda sig själv när man håller på, men det var det jag gjorde. Min mamma visste vad hon gjorde när hon satte mig där.

För Joel Alme själv var det först när han fick egna barn som han hittade sitt lugn. Och att finnas där för barnen ser han som det allra viktigaste.

– Alla från min barndom som klarade sig hade någon hemma som gladdade sig över att man kom hem. Men det var många som inte hade det. ■

”Det gäller att bryta den onda cirkeln”

– Kan vi förebygga hur det går för våra utsatta barn? Det är klart vi kan. Men det gäller att bryta den onda cirkeln så snabbt som möjligt.

Det säger Ing-Marie Wieselgren, projektchef för Uppdrag Psykisk Hälsa på SKL och specialist inom psykiatri på Kommissionen för Jämlig hälsa, vars arbete precis avslutats.

För att skapa en jämlig hälsa som en förutsättning för det ANDT-förebyggande arbetet understryker hon att det handlar om att ge alla samma

möjligheter, genom att ge dem olika hjälp. Det vill säga den hjälp var och en behöver utifrån sina förutsättningar.

– Rättvist är inte att alla får samma hjälp, utan att insatserna beror på vilken individ det är och vilket stöd just den här personen behöver.

Redan i sexårsåldern visar forskning att barn i socioekonomiskt utsatta områden halkar efter.

Även barn som tidigt visat toppresultat planar ut och hamnar på samma nivå som

barn med mer genomsnittliga resultat, men som bor i områden med bättre för-

FÖRELÄSNING

Jämlig hälsa

– en utmaning

i det ANDT-förebyggande arbetet

utsättningar. En del av det handlar om hur såväl barn som vuxna mår.

– Det har varit mycket fokus på fysisk hälsa, där vi kommit långt. Däremot ökar

den psykiska ohälsan. Och där gäller det att ge alla verktyg för att kunna hantera det. Ska vi uppnå psykisk hälsa måste vi ha med hela samhället och våga prata om det. Det här är något som i olika grad drabbar oss alla. ■

VÄLKOMMEN till konferensen
som fortsätter att sprida kunskap och reflektion
kring det ANDT-förebyggande arbetet!

Förebygg.nu

13-14 november 2019

Folkets Hus, Göteborg

C.A.N

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

**Drogförebyggarna
Västra Götaland**

Folkhälsomyndigheten

Göteborgs Stad
Social resursförvaltning

Länsrykterhetsförbundet
VÄSTRA GÖTALAND

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Polisen

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN
FOLKHÄLSOKOMMITTEN